

Sumari

Els Reixos de Lleida. Il·lusió i valors per a una societat millor.	7
L'encís dels Reis Mags	11
Màgia, il·lusió i solidaritat	13
A manera de presentació	15
1 ORÍGENS DE LA TRADICIÓ DELS REIXOS A LLEIDA.	19
La tradició dels Reis Mags i la parròquia de Sant Joan de Lleida.	21
La tradició de les cavalcades	29
2 PRECAVALCADES	31
Les primeres cavalcades fictícies (1905-1906)	33
La festa de Reis del diari <i>El País</i> (1910).....	37
Els Reis de la Diputació de Lleida	41
La festa infantil de l'Ajuntament de Lleida (1935).....	43
La creació de la Comissió Permanent de Fires i Festes (1935)	47
3 LA PRIMERA CAVALCADA (1936)	51
La primera cavalcada (1936).....	53
La primera filmació coneguda d'una cavalcada a Lleida (1936).....	63
La cavalcada de 1936 i l'alcalde Rovira Roure	67
4 DESPRÉS DE LA GUERRA CIVIL (1940-1951)	75
Les primeres cavalcades després de la Guerra Civil (1940-1951) ..	77
Records d'infància dels "Mags"	89
Les botigues de joguines.....	91

5	ELS TRES PRIMERS REIS ESTABLES: ESTADELLA, DOMÈNEC I AIGE (1952-1959)	97
	Els reis Domènec, Estadella i Aige (1952-1959)	99
	Josep Olóndriz, el primer camarlenc	111
	Les cartes als Reis	115
6	ELS REIS DELS 25 ANYS: MINGO, ENRIC CASTELLS I PASCUAL (1960-1984)	119
	Castells, Pascual i Mateo: 25 anys de regnat (1960-1984)	121
	Les cavalcades com a estratègia publicitària als diaris	143
	L'evolució dels vestits dels Reis Mags: dels històrics als dissenys contemporanis	145
	Centre L'Esperança: la visita obligada i més desitjada	149
7	REIS PER UN DIA (1985-1999)	153
	Reis per un dia (1985-1999)	155
	Albert Llorens, el camarlenc etern (1960-2017)	177
	L'Associació dels Reis Mags "Los Reixos de Lleida"	185
8	LES CAVALCADES DEL PRIMER QUART DEL SEGLE XXI (2000-2024)	189
	Les cavalcades del segle XXI (2000-2024)	191
	Els camarlencs Jaume Belló (2017) i Jordi Granell (2018-2024)	239
	L'evolució de la cavalcada de Reis de Lleida: decoració i tractoristes	241
	Reis d'Orient: Quatre dones que fan història a Lleida	245
	Los Reixos	248
	Agraïments	251
	Bibliografia	253

Els Reixos de Lleida. Il·lusió i valors per a una societat millor

Aquesta és una carta, real, d'un nen lleidatà del 1965:
A S.M. el Rey Baltasar, Melchor y Gaspar:

Antes que nada quiero manifestaros el agradecimiento por los regalos con que me obsequiasteis el año pasado y confío que este año también seréis generosos. Por mi parte, os prometo ser cada vez más estudioso.

Deseo si lo tenéis a bien que me traigáis un Scalextric, un garaje y cuentos o lo que sus Majestades quieran.

Para mis hermanos un estuche de discos y un Mecano y una cosita para mi primito Carlos sin olvidaros de mis papás.

Confianto en vuestras bondades se despide vuestro afectísimo servidor.

I aquesta altra és una carta actual d'un altre infant també lleidatà:

Estimats Reis Mags!

Soc l'Albert i m'he portat súper bé! Voldria demanar algunes coses per a mi i per la meva germaneta Núria. A continuació us faig una llista de les meves peticions:

Per a mi, una pissarra amb esborrador i guixos, una locomotora amb comandament, un cotxe de bombers, uns 'keds', jocs i llibres.

I per a la meva germana, una joguina amb llums i sons i un gosset que camina.

Espero que dugueu tot el que hem demanat perquè ens hem portat molt bé tots dos.

Les cartes als Reis, autèntiques dipositàries dels somnis i anhels infantils, esdevenen retrats força fidedignes de les condicions més

rellevants de la societat en què són escrites. Fer-ne una lectura comparativa és interessant per a comprendre, entre molts altres aspectes, l'evolució de determinats progressos socials, el trencament d'estereotips i valors del passat i la substitució pels nous, el relleu dels models sexistes, la tombada dels hàbits de consum, el capgirament de la mitjana de benestar de la població, la mutació de les relacions amb l'autoritat o les inquietuds col·lectives predominants del moment. Una mostra ben significativa d'això darrer és que les cartes que els infants van enviar als Reixos el 2020 reflecteixen la psicosi i l'atordiment provocats per la pandèmia, amb molts desigs genèrics que el mal tràngol s'acabés i que tothom tingués salut.

Les dues cartes anteriors, efectivament, són representatives de les seves respectives èpoques. Llegir-les una darrere l'altra evidencia que els canvis culturals han transformat la relació dels infants amb els Reixos d'Orient. En altres temps, per a la gran majoria dels infants l'arribada dels Reis era un esdeveniment més extraordinari, perquè durant el transcurs de l'any el lliurament de regals era força menys habitual i, en molts casos, la nit del 5 de gener era l'única ocasió en què se'n feien i se'n rebien, en qualsevol cas en nombre més aviat escàs.

Però va anar arribant la societat de consum, que, a través de la incorporació de les noves tecnologies i les xarxes de comunicació a tots els àmbits de la vida ciutadana, ha desplegat les seves malles arreu i a tothom. Ja ens hi trobem de ple, els adults i, de retruc, els infants. En aquesta conjuntura, la convenció social de fer i de rebre regals s'ha estès a un major nombre de motius i a moltes més ocasions. I la quantitat d'obsequis que s'hi mou s'ha reduplicat.

Fixeu-vos que les cartes d'antany amb prou feines demanaven, ben respectuosament, un parell o tres de regals; pretendre'n més era abusar de la generositat dels Reis. Les cartes actuals, que fins i tot ja es poden fer arribar als Reis a través d'Internet, en proposen una llista ben llarga, d'obsequis, tot adreçant-se als Reis de tu a tu, de forma molt més directa i deslliurada, menys reverencial.

Les cavalcades dels Reis avui també se celebren en un context que no té res a veure amb el de les de molts anys enrere. Originàriament, en molts indrets s'havien fet a cavall i, en qualsevol cas, eren força senzilles, congruentment amb les possibilitats del moment. Després ja han desfilat carrosses motoritzades plenes de regals per repartir i de caramels, i envoltades pels patges, camarlencs i car-

ters reials, tots amb les vestimentes acolorides, sota un sentit de l'espectacle intrínsec a la societat en què vivim que n'ha multiplicat a bastament la fastuositat. I els infants, immersos com hi estan, no entendrien la cavalcada d'una altra manera.

Tot això és innegable. Sí, és ben cert que el pas de les dècades ha canviat moltes coses referents a la tradició de la nit de Reis, però, afortunadament, no les ha mudat totes. I n'hi ha una que roman impertorbable: la creença en la màgia dels Reixos d'Orient i la il·lusió que tenen els nens i nenes de rebre els seus regals. L'arribada dels Reis segueix sent una de les festes més esperades de l'any per la quitxalla, la nit en què els seus somnis i anhels es poden fer realitat.

Els nens i nenes d'avui viuen la nit de Reis Mags amb la mateixa il·lusió que ho feien els nostres padrins i padrines, que potser només rebien una joguina de cartró o una lllaminadura, però que eren obsequis suficients per a fer-los sentir feliços. Perquè aquesta nit té un element sempitern que és el que la fa especial: l'encís de l'expectació envers què podrà ser el que et duguin els reis, què hi trobaràs en aquells paquets embolicats. Viure les emocions de l'espera és una part essencial de la màgia de la nit de Reis.

Al mateix temps, i això és molt important de destacar perquè li completa el sentit, tot el que envolta la nit de Reis continua sent un espai avinent i necessari perquè els adults comparteixin amb els infants reflexions sobre aspectes com ara la falsa relació directa entre la quantitat de regals i la felicitat i la satisfacció dels nens i nenes i sobre la necessitat d'actuar en conseqüència, el materialisme malsà, la perversitat de la publicitat massiva. I perquè reforcin un seguit de valors que són bàsics per a l'aprenentatge i desenvolupament dels xiquets i xiquetes com a éssers humans: assumir que no es pot tenir tot el que es desitja, que s'ha de saber apreciar allò que es té; aprendre a compartir; gestionar les frustracions; acceptar que l'esforç és una condició prèvia a l'obtenció de recompenses; entendre el molt afortunats que són i que hi ha altres infants que no tenen la mateixa sort, entre molts altres.

Sigui com sigui, veure l'embadaliment innocent de la cara dels infants plens de joia al pas de les carrosses guarnides dels Reixos i d'aquest món màgic ple de color, llum i alegria, que també ho és dels pares i de les mares, i, amb especial fiabló, dels padrins i de les padrines, no té preu i no la podem decebre. És per això que cal que els infants segueixin enviant cada any les seves cartes als Reis i que aquests continuïn

arribant cada 5 de gener, des del llunyà Orient, a l'estació de trens de Lleida, recorrin els carrers de la ciutat i portin joguines als nens i nenes, a tots. Que cap se'n quedi sense, perquè hi ha poques coses més pesaroses que fer malbé la il·lusió d'un infant. Aquesta i no cap altra és la voluntat de l'Associació dels Reis Mags "Los Reixos de Lleida".

La publicació del llibre que teniu a les mans és transcendent per a l'Associació dels Reis Mags "Los Reixos de Lleida". Beu de la dedicació perseverant i desinteressada de persones que han estat fonamentals pel món dels Reixos de Lleida i per la recopilació de la seva singladura al llarg dels anys, en pren el relleu i mira de donar-hi un pas endavant, afinant el rigor històric al voltant de la festa i desvetllant-ne un seguit de circumstàncies, fets i anècdotes interessants, en molts casos per part dels seus mateixos protagonistes. Cal, doncs, agrair l'esforç de totes les persones que hi han participat amb una idea bàsica: que fos el més coral possible, que hi tinguessin veu el màxim de protagonistes, fins i tot els qui han estat presents a les diferents cavalcades.

Convé posar en relleu que aquest llibre forma part d'un conjunt d'iniciatives que l'actual Junta de l'Associació dels Reis Mags "Los Reixos de Lleida", a principis del 2022, es va proposar de tirar endavant amb motiu del 25è aniversari de la creació de l'entitat, el febrer de 1998, amb la intenció de promocionar i divulgar la tradició dels Reixos, mantenir-la en l'imaginari dels lleidatans i lleidatanes, infants i també adults, tot i estrenyent vincles amb el teixit cívic i cultural de la ciutat més enllà de les dates nadalenques. Aquest propòsit inclou, en un lloc encimbellat, contribuir en la mesura de la nostra capacitat a promoure i enfortir tots aquells valors a què feia referència més amunt, imprescindibles per a una societat millor, per a una societat que valgui la pena.

Tot plegat, en el benentès que, especialment, sense la il·lusió dels nens i nenes i els seus desigs de màgia, però també sense el goig i la benaurança dels qui la fan possible, Ses Majestats i les famílies, l'Associació dels Reis Mags "Los Reixos de Lleida" no tindria cap motiu d'existir. Cap ni un.

Òscar Caberol Torn

President de l'Associació dels Reis Mags
"Los Reixos de Lleida"

L'encís dels Reis Mags

La cavalcada dels Reis escampa arreu de Lleida, cada 5 de gener, el seu missatge d'il·lusió, de solidaritat i d'esperança. És impossible no contagiar-se de l'emoció de la canalla que, amb ulls brillants, espera el pas de Melcior, Gaspar i Baltasar, acompanyats d'una comitiva vibrant, exponent de tota la màgia cultural i festiva de la nostra capital.

Com a infants, vivim la desfilada dels *Reixos* amb la màxima intensitat. Després, fem nostre el seu entusiasme com a pares i mares, avis i àvies, tietes i tiets o mers espectadors fascinats per un espectacle sempre encisador. Mentre admirem la cavalcada al llarg de tota la nostra vida i en els nostres diferents rols, sumem infinites vivències i sensacions. En el meu cas, que tinc l'honor de viure-la com a alcalde i que hi vaig participar com a rei, el torrent d'emocions que em genera és indescriptible.

El llibre que teniu a les mans és un homenatge a tota la força creativa que la ciutat ha construït amb la celebració de l'arribada dels Reis. El punt d'inflexió d'aquesta crònica el van marcar la multitudinària festa que l'Ajuntament de Lleida va organitzar el 1935 al Teatre Municipal dels Camps Elisis —encara sense presència real dels mags— i la primera cavalcada del 1936, impulsada des de la Cambra de Comerç, que va posar les bases de la gran desfilada que tenim en l'actualitat.

Abans d'aquests anys, les famílies lleidatanes vivien la celebració congregant-se davant del grup escultòric de l'Adoració que hi havia a l'antiga església de Sant Joan —fins al seu enderroc el 1868—, llegint a la premsa de principis de segle arribades imaginàries dels mags o esguardant el recorregut que feien els reis organitzats per la Beneficència entre els anys vint i trenta.

En l'actualitat, al voltant de quatre-centes persones participen en una rua que sol aglutinar més de quaranta elements, entre carrosses, grups d'animació i de música així com figures o conjunts de cultura popular i tradicional. L'esdeveniment s'ha enriquit amb activitats paral·leles com el concurs de dibuix que organitza l'Associació dels Reis Mags "Los Reixos de Lleida", l'entitat que reuneix als qui hem tingut l'honor de personificar Melcior, Gaspar i Baltasar.

Generacions de lleidatanes i de lleidatans, amb el seu esforç i dedicació, han fet possible la celebració d'una cavalcada ja històrica que ha acompanyat el desenvolupament de la ciutat i de la seva societat. Som dipositaris d'aquest valuósíssim llegat i donarem continuïtat al magnífic esclat d'il·lusió, de fantasia i de creativitat que és la cavalcada de Lleida.

Fèlix Larrosa Piqué

Paer en cap

Màgia, il·lusió i solidaritat

Com a president de la Diputació de Lleida, és un honor poder adreçar-me en aquesta obra que commemora un dels esdeveniments més estimats per la ciutadania lleidatana: la cavalcada dels Reis Mags. Durant gairebé nou dècades, aquesta tradició ha aplegat generacions d'infants i famílies als carrers de la nostra ciutat, mantenint viva la il·lusió i l'esperança any rere any.

Des de la seva primera celebració l'any 1936, la cavalcada ha crescut fins a esdevenir una de les festes més emblemàtiques de Lleida, convertint-se en un símbol de la màgia del Nadal. Aquesta obra, que recull amb detall l'evolució de la cavalcada al llarg de noranta anys, és un testimoni viu de com la nostra ciutat ha sabut preservar i enriquir aquesta tradició gràcies a la dedicació de moltes persones i entitats, entre les quals vull destacar la Diputació de Lleida.

La Diputació de Lleida sempre ha estat al costat d'aquest esdeveniment, donant suport a l'organització i treballant colze a colze amb altres institucions per garantir la seva continuïtat i millora. Així mateix, l'Associació dels Reis Mags "Los Reixos de Lleida" ha esdevingut un element fonamental per mantenir viva aquesta festa, fent que any rere any la màgia torni a omplir els cors de petits i grans. Aquest llibre ens ofereix l'oportunitat de recordar les persones que, al llarg dels anys, han encarnat les figures dels Reis Mags, uns homes i dones que han fet possible que la tradició es mantingui i que la màgia dels Reis segueixi brillant.

La cavalcada no és només una desfilada de carrosses i personatges màgics, sinó que és també un reflex del que som com a societat: un poble solidari, que sap compartir i transmetre valors d'esperança i il·lusió. Les visites als hospitals, les atencions especials als infants i les diverses accions de solidaritat que s'han anat sumant a la ca-

valcada mostren la seva capacitat de transformació i de vincle amb la gent.

En nom de la Diputació de Lleida, vull agrair la tasca de tots aquells que han fet possible aquest esdeveniment al llarg dels anys, i encoratjar tothom a seguir treballant perquè la cavalcada continuï sent un referent festiu, cultural i solidari a la nostra ciutat.

Joan Talarn i Gilabert

President de la Diputació de Lleida

A manera de presentació

Aquest llibre, dedicat a la cavalcada dels Reis Mags de Lleida, neix de la voluntat d'oferir una visió coral i profunda d'un dels esdeveniments més emblemàtics de la nostra ciutat. La cavalcada no és solament una festivitat anual, sinó també una expressió viva de la cultura popular que ha anat evolucionant al llarg dels anys, guanyant un significat que transcendeix la simple celebració. Aquesta obra busca, en primer lloc, recuperar, documentar i realçar aquesta tradició, amb la finalitat de preservar-la per a futures generacions i de mostrar-ne la transcendència històrica, cultural i social.

Aquest estudi, no és solament una obra individual, sinó que s'ha enriquit gràcies a la participació de diversos experts en la matèria; a més, s'ha recollit informació del llibre que fa vint-i-cinc anys van escriure Joan Bellmunt i Enric Castells. Cada col·laborador ha aportat el seu coneixement especialitzat per dotar l'obra d'una visió polièdrica i enriquidora. Aquesta suma d'aportacions en la seva elaboració ha estat un dels pilars centrals de l'obra, ja que la cavalcada, per la seva pròpia naturalesa, és una celebració col·lectiva, fruit de l'esforç conjunt de molts individus i entitats que, any rere any, treballen per mantenir-la viva. Per tant, era indispensable que aquest esperit de col·laboració es reflectís també en la construcció d'aquest relat històric.

Un dels aspectes més fascinants del procés de creació d'aquesta obra ha estat la descoberta d'informació inèdita, tant escrita com gràfica, que ha aportat una nova dimensió a la història de la cavalcada. Aquestes troballes ens han permès oferir una nova llum sobre alguns moments clau de la celebració, així com sobre les figures que, al llarg dels anys, han contribuït a fer-la créixer i a adaptar-se als temps. Documents històrics, imatges desconegudes i testimonis

recuperats han estat incorporats al llibre i han aportat un grau de profunditat i autenticitat que, fins ara, no s'havia explorat. Aquest material inèdit permet als lectors no només conèixer millor els orígens i l'evolució de la cavalcada, sinó també apreciar-ne el valor com a part del patrimoni cultural lleidatà.

Com va dir el filòsof i educador John Dewey, "La tradició no significa que els vius estiguin morts, sinó que els morts estan vius". Aquesta idea encapsula perfectament el que es pretén amb aquesta obra: mostrar com la cavalcada, arrelada en la tradició, continua sent una festa viva i en constant transformació. Es tracta d'un esdeveniment que, cada any, es reinventa per reflectir el present, però sense perdre el seu vincle amb el passat i amb els valors que han perdurat al llarg del temps.

A més de la investigació històrica, l'obra també s'endinsa en els aspectes socials i simbòlics de la cavalcada. Com a esdeveniment participatiu i comunitari, la cavalcada dels Reis Mags té la capacitat de reunir persones de totes les edats i condicions. Aquest caràcter obert i inclúsiu ha estat clau en el seu èxit continuat, i és un dels elements que més destaca en l'obra. La representació dels Reis Mags, acompanyats per les carrosses, els personatges tradicionals com Lo Marraco, els Armats i les bandes de música, converteixen la cavalcada en un gran espectacle de carrer on es fonen la fantasia i la tradició, i on cada generació aporta la seva pròpia petjada.

També s'ha volgut posar èmfasi en el caràcter renovador d'aquesta festa, que malgrat els anys, no ha perdut la seva capacitat de sorprendre. Així, es recullen exemples de com la cavalcada ha anat adaptant-se als canvis socials i tecnològics sense perdre la seva essència màgica. El llibre fa menció de novetats com l'ús de vehicles moderns en la desfilada o l'arribada aèria dels Reis, són exemples de com l'esdeveniment ha incorporat elements contemporanis sense desvirtuar la tradició. Aquest equilibri entre modernitat i tradició és, sens dubte, una de les claus de la seva perdurabilitat.

Aquesta obra, per tant, no solament és un relat històric, sinó també un homenatge a totes aquelles persones que, des de fa dècades, han treballat en l'organització de la cavalcada. La dedicació de les diferents comissions, les associacions culturals, les entitats locals i els centenars de voluntaris que, any rere any, fan possible aquest esdeveniment, és una part fonamental de la història que aquí es narra. És gràcies a aquest teixit comunitari que la cavalcada ha esdevingut un

símbol de la identitat lleidatana, un esdeveniment que uneix la ciutat al voltant de valors universals com la pau, l'amor i la solidaritat.

Finalment, aquesta obra busca també projectar la cavalcada cap al futur, conscient que, com qualsevol tradició, ha de continuar adaptant-se als nous temps tot respectant els seus valors essencials. Perquè la cavalcada és, en definitiva, un llegat viu que es transmet de generació en generació i que forma part de la memòria col·lectiva de Lleida i ens ajuda a comprendre la veritable dimensió de la cavalcada dels Reixos de Lleida.

Josep Ramon Ribé

La tradició dels Reis Mags i la parròquia de Sant Joan de Lleida

Felip Gallart i Fernández

Els tres Reis de pedra

L'Adoració dels Reis Mags va tenir a l'antiga església de Sant Joan Baptista de Lleida un lloc de gran devoció i de culte. Era, de fet, la segona gran festa de la parròquia, després de la del sant que li donava i que encara li dona nom, i era, de totes les celebracions de l'Epifania que es feien a Lleida, la que tenia més llustre i esplendor.

A l'arrencada de les arquivoltes de la portalada sud del temple, just per sobre dels capitells, hi havia un grup escultòric que representava l'Epifania, amb la figuració dels tres Reis Mags i un grup de la Mare de Déu i el Nen Jesús, així com diversos sants.¹ A la *España Mariana* el descrivien així:²

Nuestra Señora de los Reyes. Esta imagen se halla fuera del templo en la puerta lateral entre los adornos de una portada bizantina, monumento muy elegante y de mucho mérito, que forma un cuerpo de resalte, compuesto de varios arcos cilíndricos, concéntricos y semicirculares, que descansan en otras tantas columnas, y en cuyo arranque hay pequeñas estatuas de piedra de grande efecto, una de las cuales es la de este título, que recibe por estar con la de los Santos Reyes y otros santos. La Virgen lleva el Niño y su pedestal está formado con la figura de un serafín: es de regular estatura y tiene mérito artístico.

Aquest grup escultòric va ser afegit posteriorment al grup original, segurament durant les importants reformes del segle XIV, que van

1. VELASCO (2013): Albert Velasco i González, "L'antiga església de Sant Joan de Lleida i la seva decoració escultòrica d'època romànica", *Romànic tardà a les terres de Lleida*. Estudis sobre Vilagrassa. Grup de Recerques de les Terres de Ponent, p. 411-412.

2. *España Mariana, partido de Lérida*, Imprenta de C. Moliner y Compañía, Madrid, 1868, p. 133.

Epifania
d'alabastre,
atribuïda a
l'escultor
Damià
Forment, molt
venerada a
l'antiga església
de Sant Joan,
sobretot el dia
de Reis.

Foto: Amador
Álvarez

culminar l'any 1372 amb una nova consagració, quan es va posar el temple sota l'advocació de Sant Joan Baptista.³

No era aquesta l'única mostra del vincle de l'església amb els Reis. Hi havia una representació de l'Epifania en alabastre atribuïda al gran escultor valencià Damià Forment, que avui es troba al Museu de Lleida: Diocesà i Comarcal. El relleu l'havia comprat, reparat i restaurat el canonge Josep Ricart Sanz i, normalment, s'exhibia a l'aparador del número 33 del carrer Major de Lleida (Casa Gigó). Josep Ricart, un dels eclesiàstics més rellevants i influents del seu temps, havia estat beneficiari i canonge penitenciar de la parròquia de Sant Joan i, mogut, sens dubte, per l'estimació que sentia, cedia el relleu de l'Epifania a aquesta parròquia i era especialment venerat en la seva església, sobretot el dia de Reis.⁴

3. VELASCO (2021): Albert Velasco i González, "L'escultura medieval de l'antiga església de Sant Joan de Lleida", dins Anna M. Gaya i Fuertes (coord.), *Sant Joan, Dos temples parroquials. Miscel·lània dels aniversaris, 2018-2020*, Parròquia de Sant Joan Baptista de Lleida, Lleida, p. 135-150. / BERGÓS (1926): Joan Bergós, "L'església de Sant Joan Vell", *Vida Lleidatana*, núm. 16, 15 de desembre de 1926, p. 256-257.

4. YEGUAS (2022): Joan Yeguas i Gassó, "Escultures d'època moderna de Sant Joan de Lleida", dins Anna M. Gaya i Fuertes (coord.), *Sant Joan. Dos temples parroquials. Miscel·lània dels aniversaris, 2018-2020*, Parròquia de Sant Joan Baptista de Lleida, Lleida, p. 165-174.

Gravat de Francesc Xavier Parcerisa Boada (1888).

Gravat de la *Guia de Lleida*, Josep Pleyan de Porta (1877).

Alguns autors com Romà Sol i Carme Torres asseguren que aquest relleu formava part d'un retaule d'alabastre perdut que presidia l'altar de la capella de l'Esperança de l'antic temple de Sant Joan i que estaria bastit l'any 1526.⁵

**Vistes de
l'antiga església
de Sant Joan.**

La festa de la mainada

De tot plegat hi pervingué un culte que, segons Josep Pleyan de Porta, provenia de temps immemorials i estava destinat exclusivament a la mainada.⁶ El testimoni de Pleyan de Porta és, fins ara, el primer document escrit que tenim d'aquesta deliciosa tradició. L'hem trobada també en alguns articles del *Diario de Lérida*, quan la tradició ja havia desaparegut.⁷ La seva divulgació posterior es va fer principalment gràcies a un article titulat "Els reis de l'avior", de Joan Bergós, publicat l'1 de gener de 1927 a la revista *Vida Lleidatana*.⁸

5. SOL-TORRES (2004): Roma Sol i Carme Torres, *La parròquia de Sant Joan Baptista de Lleida. Petjades d'espiritualitat*, Parròquia Sant Joan Baptista de Lleida, Lleida, p. 32.

6. PLEYAN (1877): Josep Pleyan de Porta, *Guia-cicerone de la ciudad de Lérida*, Impremta de Josep Sol Torrens, Lleida, p. 51-52, nota 3. Facsímil publicat per Librerías París-Valencia S.L., 2005.

7. *Diario de Lérida*, 6 de gener de 1898, p. 2. / *Diario de Lérida*, 6 de gener de 1900, p. 2 / *Diario de Lérida*, 5 de gener de 1901, p. 2.

8. BERGÓS (1927): Joan Bergós, "Els reis de l'avior", *Vida Lleidatana*, núm. 17, 1 de gener de 1927, p. 285-286. També l'hem trobat esmentada en altres publicacions com *La ciutat de l'oblit* de Vidal Vidal (p. 261-263); *Fets, costums i llegendes, Segrià II, Lleida*, de Jordi Curcó (p. 55-56); *La parròquia de Sant Joan Baptista de Lleida. Petjades d'espiritualitat*, de Romà Sol i Carme Torres (p. 31-33); *75 anys de la cavalcada de Reis Mags de Lleida*, de Joan Bellmunt i Enric Castells (13-16).

Amb la col·laboració de:

ARXIU
MUNICIPAL
DE LLEIDA

Ajuntament de Lleida

© dels textos: Josep Ramon Ribé Setó, Jaume Barrull Pelegrí,
Iolanda Enjuanes Alzuria, Felip Gallart Fernàndez i Jordi Mestre Gorné, 2024

© dels pròlegs: Òscar Caberol Torn, Fèlix Larrosa Piqué i Joan Tarnà Gilabert, 2024

© de les imatges: els autors respectius, 2024

© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2024

Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat

Primera edició: gener de 2025

ISBN: 978-84-1303-588-8

DL: L 788-2024

— imprès a **Lleida** —

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.